

Doğan Taşkent

Partner, Corporate Finance - Arkan&Ergin JPA International

Biyoteknoloji ekosisteminin röntgeni

Geçenlerde yine bir girişimcilik seminerindeydim. Herkes kendi fikirlerini doğrudan paylaşmak yerine bu sefer gruplar oluşturuldu. Bu gruplar önce girişimcilik ekosisteminin problemlerini konuştu, daha sonra da “Bu ortamı daha da güçlendirmek için tek bir şey yapılırsa bu ne olur” diyerek tavsiyede bulundular. Sekiz gurubun tamamı “Bir inovasyon merkezi olsun, Türkiye’deki tüm inovasyonu, özellikle girişimcilikle ilgili aktiviteleri bu kurum yürütsün ve devlet finansmanını sağlasın” dedi. Bu cevap hayret verici olmakla birlikte aslında beni çok da şaşırtmadı. Açıkcası “İnovasyon YÖK’ü’ kuralım dediler, tabii başında kendileri oturacaktı.

Bu İsviçre ile büyük farklarımızdan biri. İsviçre’de dağıtılmış bilgi ve bu bilgi ve becerilerin etrafında toplanmış kümelenmeler var. Ülkenin her yerine dağılmış her bölgenin kendi geçmişinden getirdiği kültür, beceri ve ticari ağları kullanıp kümeler oluşturuyorlar ve yenilikçilikte dünyaya kafa tutabiliyorlar. Bu kümelenmelere örnek İsviçre’nin orta bölümünde Med Tech (Tıbbi Cihaz), Basel çevresinde Pharma(İlaç), Zürih çevresinde Sigorta ve Asürans, Doğu kesimde Industrial Processing (üretim teknolojileri)var. Son dönemlerde IBM Zürih ArGe merkezi ve ETH Zürih’in beraber geliştirdikleri Nanoteknoloji kümelenmesi de dünyada çok dikkat çekiyor.

İsviçre Ticaret Odası olarak son iki yıldır İsviçre’nin nasıl dünyada inovasyonda bir numara olabildiğine bakıyoruz. İnovasyon çatısı altında buna destek veren yapıları inceleyip seminerler organize ederek ülkemize know how transfer etmeye çalışıyoruz. Geçen sene düzenlediğimiz “Innovation through Corporate R&D” ve bu yıl düzenlediğimiz “Innovation through Clusters” bu seminerlere örnek.

Şirketler rekabet yüzünden inovatif olma gereği duyarlar ve rekabet ortamı hangi konuda inovatif olmaları gerektiğini gösterir. Ülkemizde çok yakın zamana kadar rekabet “ilişkiler” üzerine dayalı olduğu ve enflasyon ekonomisi ve kapalı bir pazar ortamında yaşadığımız için ürün geliştirme, verimlilik artırma, pazar yaratma gibi konularda ülke olarak kafa yormadık. Ama “ilişkiler” üzerine dayalı rekabet ortamında ne kadar inovatif olduğumuzu “ayakkabı kutusu” ile dünyaya gösterdik. Artık bir dönüm noktasındayız. İsviçre her açıdan bize örnek olabilecek bir ülke.

Bir teknolojinin gelişebilmesi ve pazarda yeşerebilmesi için birkaç ana unsura gerek var. Bu konuda benim takip ettiğim MIT ve Babson Collage modelleridir. İkincisine göre girişimcilik ekosisteminin unsurları kültür, finansman, kurallar, insan kaynakları, pazar, destekleyici sistemler olarak tanımlanabilir. Ülkemizde biyoteknoloji bahsedilen her alanda destek gören bir duruma gelmiştir ama aynı zamanda başlama noktasındadır. Popüler olan internet/mobil/oyun üçlüsünün dışında ekosistemdeki unsurları toplayan ve kümeleşmeye giden az sayıda teknolojiden biridir. Biz de İsviçre Ticaret Odası ve *Optimist Girişim İnovasyon Yönetim* dergisi işbirliği ile bu sektörü mercek altına almak ve referans niteliği taşıyan bir doküman hazırlamak istedik. Bu özel çalışma, 2013’ün Aralık ayında yaptığımız 9. İsviçre Türkiye Ekonomik Forumu’nun da devamı mahiyetinde.

TÜBİTAK’ın “biyobenzer” ürün geliştirmek üzere 2013’ün Eylül ayında yaptığı çağrıyla teknoloji bilgisi olan üniversitelerle ilaç üretimi ve piyasa bilgisi olan ilaç şirketleri beraber çalışmaya başladı. Bunlara örnek Atabay İlaç (Avrupa’nın ve Türkiye’nin tek parasetamol hammadde üreticisi) ve İTÜ işbirliğini verabiliriz. İTÜ gibi üniversitelerin bir diğer görevi de ticarileşebilir know how ve insan kaynakları merkezi yaratmak. Boğaziçi Üniversitesi İnovita Yaşam Bilimleri Kuluçka Merkezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Yaşam Bilimleri Ar-Ge Merkezi ve bunu tamamlayıcı Yaşam Bilimleri Teknokenti ile ilk yaşam bilimleri kümelenmesini yaratmış güzel adımlar. Finansman tarafında ise TÜBİTAK çağrısıyla özel sektörden General Electric (GE) ilk sektör odaklı fon olarak enerji ve yaşam bilimleri alanlarında ülkemizde faaliyetlerine

başladı. İnsan kaynakları tarafında da yaşam bilimleri sektörü, 300 civarı ilaç şirketi, 100'ün üstünde tıp fakültesi, 20.000 yakın eczane ve yabancı yatırımlar ile kalifiye insan kaynağı sağlayabilecek durumda. Buna destek olmak üzere yine Boğaziçi Üniversitesi'nde Prof. Rana Sanyal'ın başlattığı sektöre araştırmacı yetiştiren doktora programı oldukça ilham verici. Drexel Üniversitesi'nden Prof. Banu Aysal'ın dediği gibi bu konuda ülkemizdeki en büyük eksiklerden biri "bu sektörde yeterince girişimci yetişmemiş olmasıdır". Ne yazık ki sınırlı sayıda akademisyenimiz Don Kişot misali büyük emekler harcıyıp başarılar kazanmışlardır. Kümelenme ile bu tip girişimlere büyüyecekleri bir platform yaratma imkânı olacaktır.

Bu alanda önde gelen kurumların temsilcilerinin röportajlarının yer aldığı bu özel çalışmayla sektörü 360 derece kapsamak ve bir referans dokümanı yaratmak istedik. Birçok sektörde olduğu gibi yine bu sektörde Türkiye Teknoloji Geliştirme Vakfı (TTGV) çok önemli görevler üstlenmekte. TTGV'nin yayınladığı, sektörü analiz eden referans kitaplar oldukça değerli, sektör odaklı teşvikleri ise son derece kritiktir. İsviçre Ticaret Odası olarak bu dokümanları ve destekleri iki ülke arası know how köprüsünü kurarken bir yol gösterici referans olarak kullanıyoruz.